

„Euroopa horisondi“ tervise valdkonna partnerluste seminar

15.05.2022, Teams

Brüsseli uudiseid kajastas **Maria Leek** (Euroopa Komisjon DG RTD). Euroopa Komisjon on valmis saanud partnerluste hindamise raporti ja selliseid hinnanguid plaanitakse anda iga kahe aasta järel. Seni käivitunud või kohe algavad partnerlused on veel oma eelkäijate – ERA-NETide või JPI-de nägu, kuid läbi põhjalike hinnangute saab selgeks vajadus, kuidas ja mida partnerluste korralduses muuta.

HTMi uudistest andis ülevaate **Heidi Paju** (Haridus- ja Teadusministeerium). Ka HTM koostöös ETAGi ja teiste ministeeriumitega alles kaardistab partnerluste haldamismaastikku. Üheks murekohaks on erinevate rahastajate pisut erinevad osalemisreeglid taotlejatele, ja selle mure lahendamiseks hetkel tegeletakse.

Valdkondlikest partnerlustest andsid ülevaate **ETAGi konsultandid** ja nende **valdkondlike ministeeriumite esindajad**.

1. Euroopa Komisjoni partnerluste käivitamise esimesed kogemused ja plaanid lähitulevikuks - Maria Leek (Euroopa Komisjon, DG RTD)

Maria Leek andis ülevaate, mida on Euroopa Komisjonis uut seoses partnerlustega.

[16. mail avaldas Euroopa Komisjon partnerluste seire raporti - Performance of European Partnerships](#). Raport kajastab küll paljuski raamprogrammi "Horisont 2020" toetusel algatud partnerlusi, kuid selleks välja töötatud indikaatorite süsteem lubab olukorda võrrelda ka programmi "Euroopa horisont" partnerlustega. Suur rõhk neis indikaatorites on partnerluste eeldataval mõjul. Selliseid raporteid on plaanitud koostada iga 2 aasta järel, seega kokku peaks neid tulema neli. Raportis on teave nii partnerluste kui ka liikmesriikide kaupa. Raport on leitav ka [veebis](#) ja sellest on olemas ka lühiversioon (partnerluste [teabelehed on saadaval ka eesti keeles](#)).

Esialgselt 49-st "Euroopa horisondi" partnerlusest on raportis kajastatud 37 (12 partnerlust ei ole veel alanud). Partnerlused on oluline instrument EL teaduse toetamisel: "Euroopa horisont" toetab partnerlusi 23,8 miljardi euroga ning liikmesriigid panustavad neisse kokku 31,4 miljardit eurot (2021. detsembri seisuga). Need summad võivad veel muutuda (pigem suureneda), sest "Euroopa horisondi" teisel planeerimis perioodil 2025-2027 on tõenäoselt algamas veel mitu partnerlust, mida alguses nimistus polnud. Valdkondlikult on partnerluste osakaal kogu rahastusest mõnevõrra erinev: suurem on see tööstuse suurema osalusega valdkondades, nt 4. klastris 54% ja 5. klastris 48% moodustab partnerluste kaudu rahastamine eelarvest, seevastu 1. klastris on see 33% ning 6. klastris 23%. Eelarve on suurem institutsionaalsetes partnerlustes, kus panustajaks on ka ettevõtted ning kaasrahastatavate partnerluste kogueelarve moodustab vaid 10% partnerluste kogueelarvest. Ühtekokku on partnerlustesse panustamine ja seeläbi teaduse rahastamine saanud üha olulisemaks instrumendiks. Võrdluseks võib siin tuua, et LR-de panused esimesse 14 partnerlusesse oli kokku 9 miljardit eurot ning kõikide partnerluste peale kokku peaks see summa hinnanguliselt tulema 17 miljardit eurot. Euroopa Horisondi eelsel ajal alates aastast 2004 oli partnerluste kogueelarve 9 miljardit eurot. Seega on kasv olnud hüppeline.

Kaasrahastatavatest partnerlustest. Nende toimimisloogika sarnaneb ERA-NETidele: Euroopa Komisjon rahastab neid grandilepingu alusel ja partnerluse enda töö korraldus jääb suuresti koordinaatori õlule. Partnerlustes on siiski tegevuste skoop laiem, kaasrahastatavaid taotlusvoore on mitu, eelarve suurem ning paindlikkust partnerluse sise-elu korraldamiseks peaks olema rohkem. Euroopa ühisrahaga toetatakse partnerlusi enamasti 30% ulatuses, kuid teatud erijuhtudel võib see

määr küündida 50%-ni. Nii on see näiteks kemikaaliriskihindamise partnerluses (PARC). Traditsiooniliselt saab Komisjoni rahaga katta abikõlbulikke kulusid ja need põhimõtted on kirjas nn 'programme co-fund action's', mis sätestabki partnerluste tegevuse ja rahastamise üldpõhimõtted. Siin on ka olulisim erinevus ERA-NETidest, kus "Horisont 2020" reeglid nägid ette ühikuhinnad, kuid "Euroopa horisondis" kaetakse partnerlustes lubatud kulud, mis peaks andma suurema paindlikkuse ja tegelikult katma rohkem kulusid. Raha jaotuse ja kasutuse põhimõtted partnerluse sees lepib iga partnerluse konsortsium ise kokku.

Partnerluste juhtimises on nüüd kaks erinevat kogu. Konsortsiumi praktiliste küsimuste haldamiseks luuakse konsortsiumi nõukogu, kuhu kuuluvad vaid partnerluse konsortsiumi liikmed. Strateegiliseks juhtimiseks on partnerluse nõukogu, kuhu partnerluse esindajatele lisaks kuuluvad ka Euroopa Komisjoni esindajad.

Komisjoni juristide arvates peaksid partnerlused tööprogrammiks olema pigem kui kindlale asutusele suunatud grantid (grant to identified beneficiaries), sest enamikel juhtudel on partnerluste koordinaatorid ette teada. Seda tüüpi grandil on aga vähem paindlikkust, mis võib piirata uute partnerite liitumist partnerluse eluajal.

"Euroopa horisondi" **partnerluste üheks eripäraks** on ka see, et partnerluse eluajal sõlmitakse **kaks** (või isegi kolm) **grandilepingut**. See tuleneb asjaolust, et partnerluste eelarved on üsna kopsakad ning kogu seitsmeaastase perioodi peale pole võimalik kindlaid eelarvenumbreid öelda. Teataval määral annab see ka juurde paindlikkust, sest uue grandilepingu sõlmides saab partnerlusega liita uusi riike. Administratiivset koormust lisab selline protseduur aga omajagu ning hetkel arutatakse Komisjonis, kas poleks mitte otstarbekam kasutada grandilepingu pikendamist koos täiendava rahastamise võimalusega. Vaid tervise valdkonna (klaster 1) partnerlustes on suudetud mitme grandilepingu mudelit vältida.

Euroopa Komisjon on lähiajal plaanimas mitut seminari, kus partnerluste juhid kui ka Komisjoni ametnikud saaksid kogemusi vahetada. Üks selline seminar on plaanitud 2022 sügisel ning paar ka 2023. aastal. Partnerluste alane konverents, kus on nii poliitiline kui praktiline osa, toimub 15.-16. novembril 2022.

2. "Euroopa horisondi" partnerlustes osalemise ilu ja valu HTM vaates - Heidi Paju (HTM)

Heidi Paju tutvustas HTMi tegemisi ja murekohti seoses partnerlustega.

Eesti riigi rahvusvahelistes TjA partnerlustes osalemise põhimõtted.

Rahvusvahelises partnerluses osalemise ja rahalise panustamise eelduseks on, et partnerlus vastab:

- Eesti temaatilistele eelistustele (RP puhul)
- TAIE fookusvaldkondadele
- Eesti 2035 arenguvajadustele
- valdkondlikele arengueesmärkidele

Mööndusega saab partnerluses osaleda, kui:

- sel on hea kooskõla TAIE eesmärkidega
- täidetud saavad olulised ühiskonna, majanduse ja teaduse arengu eesmärgid
- tulemuseks on TA asutuste ja ülikoolide võimekuse suurendamine

- realiseerub Eesti kompetentside arendamine (nt meil on selles valdkonnas tugev teadusrühm)
- see toetab selgelt teaduse rahvusvahelistumist ja tippteadust

Algatuses/partnerluses esindab riiki kas valdkondlik ministeerium (oma rahalise panusega), kui algatus vastab valdkondlikule TA strateegiale, või siis HTM, kui algatus vastab TAI eesmärkidele. Kui algatusega liitumine eeldab TANI seisukohta, siis on seda vaja ka algatusest taganemisel. Vt <https://www.etag.ee/wp-content/uploads/2022/02/TAI-algatustes-osaletmise-strat-raamistik.pdf>

Tänase seisuga plaanib Eesti osaleda kõikides teise laine partnerlustes; rahalised panused ja vastutuse jaotus ootab veel TANI otsust.

Taotlemistingimuste ühtlustamine Eesti rahastajate vahel.

See on iseäranis oluline juhul, kui üht taotlusvoorust rahastab mitu rahastajat. Läbirääkimised veel käivad. Üheks võimalikuks lahenduseks on, et välditakse mitme rahastaja osalust ühes-samas taotlusvoorus, ehkki ka sel juhul jääb taotlejatele segadust tekitavaks asjaoluks reeglite erinevus erinevates taotlusvoorudes.

Peatselt avaneb võimalus osaleda erinevates MLE-des

MLEsid (mutual learning exercise) on hetkeseisuga tulemas kaheksa:

- Riiklik partnerluse seire
- Partnerluste väljumisstrateegiad
- Partnerluste seireraamistik
- Partnerluste mõju hindamise raamistik
- Partnerluste andmete kogumine, agregeerimine ja taaskasutamine
- Partnerluste koostöö missioonide jt relevantsete osapooltega
- Rahvusvaheline koostöö partnerlustes
- Partnerluste roll riiklikus TAI poliitikas

Kas, kes ja kus osalema hakkab, otsustatakse lähiajal ja oodatakse vastavat teavet Euroopa Komisjonilt.

HTMi rollist kogu partnerluste protsessis

Hetkel HTM koordineerib partnerlustes osalemist, jagab infot, teostab seiret ning esindab riiki strateegilises programmitöös. Sügisel tulla selle küsimuse juurde tagasi ja selleks ajaks oodatakse ettepanekud HTMi rolli ja selle parendamise kohta.

3. Valdkonna „Nutikad ja kestlikud energialahendused“ partnerlused - Maria Habicht (ETAG) ja Priit Kilgas (ETAG)

Partnerlus – üleminek puhtale energiale (CET – Clean Energy Transition Partnership)

Partnerlus on enam kui aasta jagu graafikust maas. Esimene konkurss oleks pidanud avanema 24. juunil 2021, taotluste esitamise tähtajaga 19. oktoober 2021. Hetkeseisuga ei ole veel allkirjastatud ei konsortsiumi- ega grandilepingut, kuid juuni lõpuks loodetakse selleni jõuda. 15. juunil avati osalejaportaalis vastav keskkond.

Kogu partnerluse perioodi katmiseks sõlmitakse kolm eraldi grandilepingut. Iga kord kuulutatakse tööprogrammis välja konkurss nn määratud kasusaajale (Grant to identified beneficiary). 5. klastri (keskkond, energia, transport) 2023-2024 aastate tööprogrammis on vastav teema sees.

Partnerluse projektikonkurssidel kehtivad kõik raamprogrammi reeglid ja hindamiskriteeriumid. Kõik kvalifitseeruvad taotlused läbivad kaheastmelise hindamise. Nii esimese kui teise astme taotlused läbivad enne hindamisele pääsemist rahastajate poolse vastavuskontrolli. Eesti rahaline panus esimesel konkursil on 450 000 € (300 000 € MKM + 150 000 € ETAG).

Lähiaja tegevuste graafik (võib muutuda):

- 14. septembril avatakse esimene konkurss (esimese astme taotlused) tähtajaga 23. november 2022, eelarve kuni 130 mln € (esialgu kavandati ühe konkursi eelarveks kuni 165 mln €)
- 12. detsembriks tuleb läbi viia vastavuskontroll
- 16. detsembril algab esimese astme hindamine
- 16. jaanuariks 2023 selguvad hindamistulemused
- 31. jaanuaril saadetakse esimese hindamisastme edukalt läbinud konsortsiumitele kutsed täistaotluse esitamiseks
- 2. veebruaril 2023 avaneb täistaotluse esitamise keskkond
- 3. aprill 2023 - täistaotluste esitamise tähtaeg
- 4. maiks 2023 tuleb läbi viia vastavuskontroll
- 11.05. – 6.06.2023 – esitatud täistaotluste hindamine
- 12-16.06.2023 – konsensuskoosolek
- 19. juuniks 2023 pannakse kokku rahastamise aluseks olev pingerida
- 3. juulil 2023 saadetakse rahastajatele finantseerimissetpanekud
- 14. augustiks 2023 - lõplik rahastuse saavate projektide nimekiri
- August – november 2023 – riikide rahastusotsused ja projektide käivitumine

Kontakt Eesti Teadusagentuuris: Maria Habicht maria.habicht@etag.ee ja MKM-s: Siret Talve siret.talve@mkm.ee

European Partnership Driving Urban Transitions (DUT)

Partnerluse eesmärgiks on toetada linnade ümberkujundamist jätkusuutlikuks, kliimaneutraalseks ja elamisväärseks. Partnerluses osaleb 63 partnerit 27 riigist, peamiselt rahastajad ja ministeeriumid. Partnerluse koordinaator on Austrian Ministry for Climate Action, BMK. Partnerlus kestab aastatel 2022-2028, ning planeeritud on läbi viia 1 taotlusvoor aastas.

Eestist osaleb partnerluses Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) 750 000 euroga (juhtministeerium) ja Eesti Teadusagentuur (ETAG) 450 000 euroga. Kuna kokku on partnerluses tulemas kolm grandilepingut, siis saavad rahastajad soovi korral veel liituda teise või kolmanda grandilepinguga ja hilisemate taotlusvoorudega.

Esimene ühiskonkurss on hetkel ettevalmistamisel. Selle teemad paigutuvad kolme teemavaldkonna alla (plussenergia piirkonnad, 15-minuti linn, ringmajandus) ja põhinevad varem avaldatud DUTi teekaardil. Konkurss on kaheastmeline. Taotlusvooru tekst kinnitatakse eeldatavasti 25. juulil 2022. MKM ja ETAG osalevad esimeses taotlusvoorus kumbki 150 000 euroga. ETAG toetab TRL 1-6, MKM toetab TRL 3-7. Eesti saab pakkuda eksperte taotluste hindajateks.

Esimese ühiskonkursi eeltaotlusi saab esitada 21. september 2022 – 21. november 2022. Täistaotluste esitamine on 02. märts – 03. mai 2023. Rahastusotsused tehakse juulis 2023 ja projektide algus peaks olema september 2023 – jaanuar 2024.

Partnerluse grandileping Euroopa Komisjoniga allkirjastatakse 21. juunil 2022. Partnerluse algus on 01.01.2022. Konsortsiumilepingu koostamine partnerite vahel on samuti lõpusirgel. Septembris või oktoobris 2022 peaks valmima veebileht.

Partnerluse avaüritus huvigruppidele (DUT Launch event) on tulemas hübriidüritusena oktoobri esimesel nädalal 2022 Brüsselis ja veebis. Partneritel paluti korraldada enne seda siseriiklik üritus, kus tutvustame partnerlust, taotlusvoor, osalemise reegleid ja varasemaid edukaid projekte.

Partnerluses nähakse ette koostööd kliimaneutraalsete ja tarkade linnade missiooniga, CET ja Biodiversa+ partnerlusega jt algatustega.

Kontaktid: Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumist Siret Talve Siret.Talve@mkm.ee; Eesti Teadusagentuurist Priit Kilgas Priit.Kilgas@etag.ee.

4. Bioressursside väärimisega seotud partnerlused - Margit Suuroja (ETAG), Katrin Saar (ETAG) ja Argo Peepson (MEM)

Suurem osa selle valdkondade partnerlusi kuulub Maaeluministeeriumi tegevusvaldkonda.

2021-2022 algavad ehk nn esimese laine partnerlused:

- Biomitmekesisuse päästmine elu tagamiseks Maal” Biodiversa+. Biodiversa+ algas 01.10.2021; samal päeval avanes ka esimene toetusvoor „Supporting the protection of biodiversity and ecosystems across land and sea“. Järgmine toetusvoor peaks avanema septembris-oktoobris 2022. Arutusel on ka juba kolmanda toetusvoor teemad, mis on esialgsel kujul SRIAs. Viimast plaanitakse 3-4 aasta järel uuendada.
Biodiversas osalevad Eesti partneritena MEM, KEM ja ETAG; kontaktisikud Epp Eisler (MEM) ja Margit Suuroja (ETAG).
- "Sinised ookeanid" ja sinimajandus (BlueEconomy). Blue Oceans partnerlus oli 2022 tööprogrammis ning selle esimene toetusvoor peaks avanema 2023 esimeses kvartalis. Taotlusvoor teemad peaksid valitud ja sõnastatud saama 2022 sügisel.
Kontaktid MEMis on Argo Peepson ja Eve Külmallik ning ETAGis Katrin Saar.
- "Kemikaalide riskihindamine" PARC - **kontakt MEMis on Piret Priisalu.**
- Water4All esimest toetusvoor võiks eeldada septembris-oktoobris 2022.
- Circular Bio-based Europe (CBE) on selle valdkonna institutsionaalseks partnerluseks. Eelarve on 2 miljardit eurot ning Euroopa Komisjoni partneriks selles partnerluses on Euroopa Biomajandusettevõtete Konsortsium (BIC). Esimene toetusvoor (120 M€; 12 teemat) avanes 22. juunil; taotluste esitamise tähtaeg on 22. september 2022. Osalemistingimused on sarnased Euroopa Horisondi üldtingimustele; taotlemine F&T Portal'i kaudu. Lähemalt <https://www.cbe.europa.eu/>. Vähesel määral saab CBE tegemistes kaasa rääkida Riikide Esindajate Grupi SRG (States Representatives Group) kaudu.
Eesti esindajateks selles on Argo Peepson (MEM), Katrin Saar (ETAG) ja Mihkel Krusberg (KEM).

2023-2024 algavad partnerlused:

- Üks tervis / antimikroobne resistentsus (AMR)
- Põllumajandussüsteemide ülemineku kiirendamine: agroökoloogia elulaborid ja teadusuuringute infrastruktuurid. Partnerluse eesmärk on struktureerida ja toetada elulaborite ja uurimisinfrastruktuuride võrgustikku, mis kiirendab üleminekut agroökoloogiale kogu Euroopas. Eesmärgid aastaks 2050 on: agroökoloogia põhimõtete laiendamine põllumajandussüsteemide ümberkujundamiseks kogu Euroopas; luua ja jagada

teadmisi ja lahendusi, mis annavad kõigile osalistele (tootjatele, tarbijatele, poliitikakujundajatele, kodanikuühiskonnale) võimaluse osaleda agroökoloogia põhimõtete rakendamisele üleminekus; aidata kaasa säästva arengu eesmärkide ja rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamisele aastaks 2030 ning kliimaneutraalsusele Euroopas aastaks 2050, toetades peamiste ELi strateegiate ja poliitikate rakendamist. **Kontaktisik MEMis on Maarja Malm.**

- Ohutud ja jätkusuutlikud toidusüsteemid inimestele, planeedile ja kliimale. Partnerluse eesmärk on ühiselt välja töötada ja rakendada kogu ELi hõlmav teadus- ja innovatsioonipartnerlus, et kiirendada üleminekut tervislikule toitumisele, mis on ohutu ja säästvalt toodetud ning mida tarbitakse kestlikes ELi ja ülemaailmsetes toidusüsteemides. Partnerlus pakub lahendusi strateegiale „Talust taldrikule“ ning praktikute ja kodanike vahelise koostöö kogemust, et toetada kohalike, riiklike, Euroopa ja ülemaailmsete toidusüsteemide ümberkujundamist.

Kontaktisik MEMis on Helena Pärenson.

- Loomade tervis ja heaolu. Partnerluse eesmärk on pakkuda olulisi teadmisi, teenuseid ja tooteid, et parandada loomade nakkushaiguste tõrjet ja loomade heaolu nõnda, et toetatud oleks loomakasvatus ja kaitstud rahvatervis. Aastaks 2030 on eesmärk parandada valmisolekut ja pakkuda täiendavaid lahendusi prioriteetsete loomataudide ennetamiseks, avastamiseks ja neile reageerimiseks, antimikroobikum-resistentsuse vastu võitlemiseks ning loomade heaolu parandamiseks. See hõlmab referentslaboreid, rahastamisasutusi ja koostööd erasektoriga.

Kontaktisik MEMis on Gret-Kristel Mällo.

- Põllumajandusandmed. Partnerluse laiem eesmärk on suurendada põllumajanduse valdkonna jätkusuutlikkust ja tootlikkust ning tugevdada järelevalve- ja hindamissuutlikkust kaugele ja keskkonnaandmete ning põllumajanduses kogutavate andmete kasutuselevõtu abil. Projektide teadus- ja arendustegevused on suunatud andmetöötamise ja analüüsi tehnoloogiate loomisele, mis aitavad kasutusele võtta erinevaid andmeid lõppkasutajale.

Kontaktisik MEMis on Liis Sipelgas.

2023-2024 algavate partnerluste ajaraam:

- Kevadel avaldati partnerluste ettepanekud.
- Tänapäevaks on kokku pandud partnerluste SRIA-de esimesed tööversioonid.
- Suvel toimuvad avalikud konsultatsioonid, arutelud, workshopid SRIA-de koostamiseks.
- SRIA-d saavad valmis 2022. aasta lõpuks.
- Esimesed projektikonkursid avanevad 2023. või 2024. aastal.

Lühidalt mulla- ja ookeani missioonidest:

- Mõlemas on avatud 10 teemaga taotlusvoor
- Taotluste esitamise tähtaeg on **27. september 2022**
- Missioonide maikuus toimunud infopäevade salvestised on vaadatavad missioonide veebilehel: https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/events/upcoming-events/horizon-europe-info-days/eu-missions_en
- Missioonide 2023-2024 tööprogrammid on ettevalmistamisel; oodata on missioonide ühisteemasid.

5. Digivaldkonna partnerlused - Priit Tamm (ETAG), Mikk Vahtrus (MKM) ja Toivo Rääim (HTM)

Priit Tamm ETAGist tutvustas Euroopa Teaduspilve (European Open Science Cloud), mis hõlmab tänaseks 250 asutuse koostööd, ja mis sai ametliku alguse 2020. Kõik oluline teave on leitav selle assotsiatsiooni veebilehel <https://eosc.eu/> Eestist on sellega liitunud Tartu Ülikool. 2022 käivitub EOSC tegevuste raames 9 andmete halduse ja jagamise alast projekti ning neis ühes – Skills4EOSC – osalevad ka TÜ ja TTÜ raamatukogud.

EOSC teadus- ja arendustegevus põhineb mitme-aastasel teekaardil, mille üldjooned on omakorda määratletud EOSCi SRIAs.

EOSCI tegevustele on suunatud "Euroopa horisondi" teadustaristute tööprogrammis 2023. aastaks 69,5 M€ ning 2024. aastaks 61 M€.

LR-de osaluse reguleerimiseks ja arvestamiseks (sh LR-de panustamise osas) on loodud EOSC Observatoorium. See kogub teadustaristu alast teavet LR-des – poliitikat, rahastamist jms.

Mikk Vahtrus MKM-st tutvustas olukorda seoses võtmetähtsusega digitehnoloogiate partnerlusega ja innovaatiliste VKE-de partnerlusega.

Võtmetähtsusega Digitehnoloogiate Partnerlus (KDT) on olemuselt institutsionaalne partnerlus, mida rahastavad Euroopa Komisjoni ja valdkondlike ettevõtete kõrval ka liikmesriigid. Möödunud aasta kulus veel partnerluse ja selle strateegilise plaani ettevalmistamisele. Ühismääruse vastuvõtmisele 2021 novembris järgnes kohe ka esimese taotlusvooru avanemine, taotluste esitamise tähtajaks oli aprilli lõpp 2022. Teine taotlusvõru avanes mais 2022 tähtajaga septembris 2022. Teises taotlusvoorus osaleb rahastajana ka MKM. KDT tulevik on tõenäoselt kiipide ühisalgatus (see võib juhtuda juba selle aasta lõpus), mis toob kaasa ka täiendavaid rahastajaid. 2023 taotlusvõru tõenäoselt lähtub veel KDT senisest teadusagendast.

Innovaatiliste VKE-de partnerlus on üsna erandlik partnerlus, sest see ei haaku ühegi II samba klastriga vaid on Euroopa Innovatsiooni ökosüsteemide tööprogrammi pärusmaa. Selle sihtrühmaks on mõistagi VKEd. Esimene taotlusvõru avati juba 2021 septembris, varakevadel avanes teine ning suvel on avanemas juba kolmas taotlusvõru. Partnerlust veab EUREKA võrgustik, mis on andnud partnerlusele küll tubli ettevalmistuse ja kiire alguse, ent miinusena kipub EUREKA ka partnerluses peale suruma võrgustikus kujunenud traditsioone, mis ei pruugi olla päris heas kooskõlas Euroopa Komisjoni ootustega. Samas on selle partnerluse alias Eurostars-3, mis viitab selgelt, et tegemist on Eurostarsi tegevuse jätkuga.

Kummaski esimestest taotlusvoorudest on osalenud kümnekond Eesti ettevõtet, rahastuse esimesest taotlusvoorust on saanud kolme ettevõtet. Teise taotlusvooru tulemused on kohe-kohe selgumas. Praktilised tegevused viib Eestis ellu EIS.

Euro HPC-st rääkis Toivo Rääim HTM-st. Tegemist on ühisalgatusega (või ühissettevõttega – JU), mida rahastavad Euroopa Komisjon, valdkondlikud ettevõtted ning LR-d. Pole veel kokku lepitud, milline Eesti asutus sõlmib admin-lepingu. Eelmises HPC-s oli selleks ETAG. Selles partnerluses on tavagrantside konkursside kõrval ruumi ka hankekonkurssidele. Nt superarvutid soetatatakse hangete abil. Äsja otsustati, et järgmise *exascale*-arvuti asukoht saab olema Saksamaa; veel neli *pre-exascale* arvutit on tulemas Poola, Kreekasse, Iirimaa ja Ungarisse. Eelmisest kaheksast superarvutist on edukaim ja kuulsaim Soomes Kajaanis asuv LUMI, mis on oma kiiruse jt näitajate poolest maailmas kolmas superarvuti ja millele on ligipääs ka Eesti teadlastel. Itaalia arvuti hakkab varsti tööle (asjad

venivad Hiina tõttu, kes vaidlustas hanketulemuse). Hispaania arvuti hankimiseks korraldati möödunud aasta lõpus uus hange. Ülejäänutega pole muid probleeme, kui kasutusaja õiglase jaotuse kindlaksmääramine. Teatavad privileegid on mõistagi üle-euroopalistel algatustel ja projektidel nagu Destination Earth, Human Brain Project, One Million Genomes Initiative jt. Taristu arendamine on mitmepalgeline ja keerukas ning Eesti enamikes neist tegevustest ei osale. Küll aga plaanib Eesti osaleda Euro HPC kompetentsikeskuste loomise taotlusvoorus.

6. Tervise valdkonna partnerlused - Argo Soon (ETAG)

Hetkel on käimas 2021 taotlusvoorst toetatud **kemikaalide riskihindamise partnerlus PARC**.

Juhtpartner Eestis on Sotsiaalministeerium, kes tellib vajalikud uuringud; traditsioonilisi taotlusvoore selles partnerluses ei korraldata.

2022 taotlusvoorst plaanitakse toetada kaht partnerlust. Ehkki taotlused on alles hindamisfaasis, siis tõenäoselt mõlemad rahastuse saavad, sest neil teemadel konkureerivad taotlusi ei laekunud ning taotlused valmistati ette koostöös Euroopa Komisjoniga.

Partnerlus „Euroopa tervise teadusruum“ (ERA4Health). Esimesed taotlusvoorud avanevad 2023 alguses ja need jätkuvad äsja lõppenud ERA-NETide temaatikat:

- Public health call: “Identifying novel strategies and approaches to reduce health inequalities through promoting healthy diets and/or physical activity”
- CVD call: “Innovative Therapies for Cardiovascular Diseases including Treatment of Chronic heart failure and atrial fibrillation”

Ka 2024 plaanitakse 2 taotlusvooru. SOM ei pidanud võimalikuks selles partnerluses osalenud, ETAG ei ole veel "ei" ütelnud ja loodetavasti saab vastavalt varem lubatule rahastada üht projekti 3 taotlusvoorus.

Partnerlus „Tervise ja hoolekandesüsteemide muutmise“ (European partnership on transforming health and care systems). Selle partnerluse esimene taotlusvoor peaks avanema 2023 alguses ja selle teemaks on „Models and solutions supporting transformation of people-centred services by promoting the right integration between the different health and care settings and optimizing the complementarity of inpatient and outpatient care“. Partnerlust rahastavad nii ETAG kui SOM. Kuidas jaguneb rahastamine taotlusvoorude vahel, ei ole veel kokku lepitud.

2023-2024 peaksid alguse saama järgmised tervise valdkonna **partnerlused**:

- Personaalmehitsiin (2023)
- Harvikaigused (2023)
- Valmisolek pandeemiateks (2024)
- Üks tervis AMR (2024)

Kolmes esimeses plaanivad rahastajana osaleda nii SOM kui ETAG. Viimases osalemisest ei ole SOM huvitatud, kuid selles peaks osalema MEM ja ehk ka KEM, mistõttu peaks säilima ka ETAGi rahastust võimendav tugi.

Avaliku ja erasektori partnerlusena on tegevust alustanud **Innovaatiliste Tervisetehnoloogiate Algatus IHI** (Innovative Health Initiative). Selle partnerluse juhtimiseks-haldamiseks on moodustatud eraldi juriidiline kehand, mis teeb sellest nn institutsionaalse partnerluse. Selle eelarve on 2,4 miljardit eurot, millest kumbki osapool panustab poole. IHI on IMI järeltulija, kus lisaks EFPIA'le

osalevad ettevõtjate leeris ka COCIR, EuropaBio, MedTech Europe, Vaccines Europe. IHI korraldab taotlusvoor iseseisvalt, kuid taotlemine toimub läbi „Funding and tenders“ portaali ning osalemistingimusedki on "Euroopa horisondiga" üsna sarnased. Esimene taotlusvoor avanes 2022 juuni lõpus ja kõik vajalikud materjalid on juba IHI veebilehel <https://www.ih.europa.eu/> olemas.

Kokkuvõtte 2021-2022 kaasrahastavatest partnerlustest

Co-funded partnerships: 2021-22

Cluster 1	Staatus	Taotlusvoorud
Risk Assessment of Chemicals	Call open: 22 June 2021 Call deadline: 21 September 2021	Partnerlus toimib, taotlusvoore ei korraldata; teadustöö n.ö tellitakse
Transforming Health and Care Systems	Call open: 6 October 2021 Call deadline: 21 April 2022	Taotlus hindamisel; partnerlus käivitub tõenäoselt 2023 jaanuaris. Siis avaneb ka I taotlusvoor.
ERA 4 Health	Call open: 12 January 2022 Call deadline: 21 April 2022	Taotlus hindamisel; partnerlus käivitub tõenäoselt 2023 jaanuaris Siis avaneb ka I taotlusvoor.
Cluster 5		
Clean Energy Transitions	Call open: 24 June 2021 Call deadline: 19 October 2021	Reaalselt ei ole käivitunud, isegi lepinguni pole jõutud
Driving Urban Transitions	Call open: 24 June 2021 Call deadline: 19 October 2021	Leping sõlmimisel, I taotlusvoor avaneb septembris 2022.
Cluster 6		
Biodiversity	Call open: 22 June 2021 Call deadline: 22 July 2021 Grant agreement signed	1. Taotlusvoor „Supporting the protection of biodiversity and ecosystems across land and sea“ avanes 01.10.21, eeltaotlused 30.11.21, lõpptaotlused 14.04.22 Tulemused okt-nov 2022 2. Taotlusvoor avaneb septembris 2022
Sustainable Blue Economy	Call open: 28 October 2021 Call deadline: 15 February 2022	Taotlus hindamisel; partnerlus käivitub tõenäoliselt 2023 jaanuaris. Siis avaneb ka I taotlusvoor.
Water 4 All	Call open: 22 June 2021 Call deadline: 6 October 2021	Leping sõlmimisel; I taotlusvoor plaanitud III kv 2022.
Pillar III		
Innovative SMEs	Call open: 22 June 2021 Call deadline: 1 September 2021	Leping sõlmimisel. I taotlusvoor ettevõtetele tootearenduseks sügisel 2021, II kevadel 2022 III taotlusvoor sulgub 15.09.2022.

 red: calls that are now closed

